

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Óvár Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint kétszer, u. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ara évnegyedre 3 ft
o. é. Hirdetési ár: soronként 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a ki-
adó-hivatalnál kezeltek.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőszepcska, STEIN J. könyvkereskedése.

GR. SZÉCHENYI ISTVÁN REQUIEME.

Jelen hó 26-án tartott az engesztelő áldozat városunkban, a magyar nemzet által siratott, s Európa részvételével kísért legnagyobb magyar: n. sárvári felsővidéki gr. **SZÉCHENYI ISTVÁN** ó nagyméltóságáért. Az isteni szolgálatot a tiszteletben megőszült aggastyán **Kedves István** plébános és apát ur vezette harmincz lelkes segédszolgálat mellett. Az ország minden vidékeiről, a legtávolabb eső Három- és Csíkszékekből, a Szilágyságból, Maros-, Udvarhelyszékekből, valamint minden vármegyéből az értelmiségnek nagy tábora özönlött a nemzet fővárosába, mind fekete nemzeti ruhában, feketebe vont kardokkal, s az arcukon nyilatkozó sötét bánattal. A főváros minden hivatalos rétege, czéhai, és minden intézete képviselve volt a gyászinnepevény. Jelen voltak minden vallásfelekezet helyt lakó paprendje, tanárai. A mivelt osztály ily nagy sokasággal nem volt összegyűlve Kolozsvár falai közt ez utóbbi évtizedben. Héti vásár napja volt bár, egyszerre minden bolt bezárattott, minden üzlet innepelt szomorú gyászszal, nagy és mély benyomású ünneppé tette a hétköznapot a hazafi fájdalom alapult önkéntes akarattal! Egy ember gyászavatala körül égtek a mécesek, ki annyira százada felett állt, hogy szelleme előtt az egész nemzet leborul, s férfi és nő, aggastyán és fiatal Magurától a Tarkóig siratja és gyászolja őt gyászfátyollal és nemzeti és hazafi bánattal.

A gyászavatal mécesek fénytengere közt sötéten s busan terült el a Széchenyi grófok családi czimerével ékítve, fekete zászlók lebegtek a körül, részint Magyarország czimerével, részint e mondattal: „Ite fili, et celebrate exsequias; nunquam civis majoris funus videbitis.“ Ugyan e mondat a templom bejáratának mindkét részén, s benn is a kitünőbb helyeken a gyászposztókra szegzett papirlapokon olvasható volt. A ravatal körül 18 fekete magyar ruhába öltözött fiatal állott társadalmunk intelligens osztályából, kivont karddal, sastollas kalpagokkal; a nagy egyház tömve volt néppel; nők és hölgyek, mint a férfiak általában gyászba voltak öltözve, a magyar fekete főkötőkön s pártákon gyászfátyollal. Fenn a karzatban nagy férfi és női kar énekelt himnuszokat a gyászmise alatt, s utóljára e néphimnusz: „Isten áldd meg a magyart,“ mit a nagy közönség utánénekelte. Az ünnepély alatt minden felekezet harangjai szólottak.

Oh nemzetünk legnagyobb fia! virasszon felettünk továbbra is őrző szellemed! Te megdicsőültél az egekben; de megdicsőültél nemzedek emlékeztetésében is. Ezerek, milliók gyűlnek össze most és a napokban gyászavatalod körül, mutatva, hogy azon nemzet, kié volt szíved minden dobbanása, megérte tégedet, és méltó volt hozzád. És a nemzet él, és élni fog úgy a mint te álmodád, nemzeti önérzetének méltóságában, s szilárd honfírzelmének rendíthetlenségében!!!

A SZÉCHENYI emlékére szentelendő alapítvány ügyében

Lapunk 31-ik számában bátor voltam indítványozni, hogy Széchenyi emléket Erdélyben örökítsük oly szellemi célokra intézett alapítványokkal, melyek a Széchenyi politikájának alapjául választott „nemzetiség“ tovább virágoztatására s fejlesztésére hatással lehetnek; most midőn felszólalásomnak hatását egy nemes részvétnél van szerencsém tapasztalni, kötelességemnek érzem megemlíteni, hogy ezen indítványom eszméje nem kizárólag az enyém, de egy gróf Kornis Ferenc és gróf Bánffy Béla urakkal váltott beszélgetés eredménye.

Gróf Kornis szóba hozta hármunk közt, hogy jó volna a Múzeumparkban Széchenynek szobrot emelni, mely m. e. 40,000 forintnyiba kerülne, mire gróf Bánffy azon véleményben volt, hogy Erdély szükségleteihez, s Széchenyi nevének a szellemi téren kivívott dicsőségéhez illetékesebb volna a szellemi téren őrzeni emlékeztető. En az utóbbi nézetet osztva, legczélszerűbbnek véltem azt, hogy a Múzeum-egyletnél és állandósítandó nemzeti színházunknál, ott egy tudományos, itt egy színműre alapították pályajutalom gróf Széchenyi nevével.

Ezen alkalmazásom helyesnek és legczélszerűbbnek lön elismerve, az egész azonban csak véleményesre volt, minden további formulázás nélkül. Kértem ugyan a lelkes gróf urakat, hogy valamelyikük tegye magát ez igen szép eszme kivételére közbenjáróvá az illető intézetek és a hazai közönség közt; minthogy azonban egyikük sem lakik éppen állandólag Kolozsváron, egyikük sem is vállalkozhatott.

En tehát egyenesen az eszme erejében bízva megtettem az indítványt, azon felfogással, hogyha lesznek hazánkban e gondolatnak tetteles pártolói, egyszersmind tudják azt, hogy a Múzeum-egylet, valamint az országos színház választmányához ezen célra beiktudhatik alapítványaikat; vagy pedig közvetlenül hozzám fordulhatnak, s készségemet igénybe vehetik.

Az indítvány gyorsabban termé az első gyümölcsöt, mint a hogy reménylettem; ugyanis hazánk egyik ismert tudományos fiától a következő levelet vettem:

Bethlen, apr. 19. 1860. — Híven ön becses sorai szerint, hogy a felejthetetlen „legnagyobb magyar“ csak közvetlen, s érzékiileg szünt meg hatni közöttünk, de nagy szelleme visszagárgása kiolthatlan életre lobban minden honfi keblében, s tudva, hogy az idő folyamán sötét hullámin csak néha tűnik fel százazerek vagy milliók szelleme összegével tündöklő lény, megvilágítva az egész láthatárt; s hogy a mely nemzet, vagy egyén, az ég magas kegyéből küldött ily fénytűneményt, addig míg még nem késő, érteni, tisztelni, s követni nem törekednek, az önmagát semmisülésre elítélő oly törvényszéken, honnan nincs felebbezés; de tudva másfelől, hogy jelenleg még aránylag nagy áldozatra sem képes vagyoniilag szinte senki, s hogy a nagy hiányt minden nagyobb áldozatnál csak az egész nemzet, vagy az azt megközelítő nagy többségnek fillérei fedezhetik, mihez a közönségnek hozzá is kellene már valahára szokni, mivel az egyesek vagyona a nemzeté, s a nemzet vagyona az egyeseké, s mivel az erkölcsi hatály a részvevők

számától egyenes arányban függ: mindezekből fogva az ön által üdvösn indítványozott Széchenyi-alapítványhoz, mely nem egy a legrombolásainak álvett, s annál fogva csak tulgzadag nemzetekhez illhet emlékk, hanem a viharok, és az idő irigy hullámainál magasabb, s a világosság, mely a boldogság egyik nélkülözhetlen tényezője, biztosító erkölcsi bódolat, és intézvény, mely emellette egyszer, mindig emelend, „a kevésből keveséssel, úgy mint egy száz ft 5%^o-tes államkötelezvény nyel járulni, melyet ön felszólítand, kötelességemnek tartom.

Bod Péter.

Remélve, hogy Bod Péter urnak még találkoznak társai áldozatkész hazánkban, kik Erdély földén a legnagyobb magyar sirja fölé a tudomány és művészet kertjébe egy örökzöld virágot ültetni segítsenek, czélszerűnek vélem indítványunk érdekében még néhány szót szólni.

Azt gondolom, hogy mintán Múzeum-egyletünk már biztos jövővel bír, hazánkban most legelső teendője újabb honfias áldozattal a nemzeti színházat állandósítani; azért az általam indítványozott Széchenyi emlékére teendő alapítvány ki nem zsákmányolhatja azon áldozatkésziséget, melyet a nemzeti fontosságú színház ügye éppen most követel és igénybe vesz, mert azt nem ohatom, hogy a kegyelet ügye a kötelesség ügyének bármennyi hátrányt okozzon. De éppen a színház legstírgetőbb érdekét megfontolva, azt hiszem, hogyha a czikkemben indítványozott két Széchenyi-alapítvány közül csak egyiknek létesítéséhez mérhető öszveg gyűlne be; akkor első volna a Széchenyi-dramajutalom megalapítása, mely egyszersmind a most szőnyegen levő színház ügyének is előmozdítására szolgál. E célra legkevesebb 6,000—hat ezer forint tökeöszveg szükséges. És azért vélném ezt elsőbnek, mert a mellett, hogy a színészeti érdekének ez is lendületet adna, egyszersmind a magasabb szépirodalmat elősegítené a mi közvetlenebb tüzhelyünk körül is, s mert a nemzeti színház ügye levén most napi kérdéstűnk, szükséges, hogy melék intézkedéstünk által is legelőbb annak érdekét segítstik, s minden újabb erőnkert a körül öszpontosítsuk; azért is vélném ezt elsőbnek, mert ez alapítványban Széchenyi nevének kegyeletes emlegetése levén az egyik cél, a drámai pályadíjak leggyakrabban hirdetik a megtisztelt nevet. A pályadíj évről évre megújul, s a pályadíjazott művek hónapról hónapra emlegettetnek a két magyar hazában, aszinpadokon előadás s hírlapi bírálatok által, de a nemzet lelkesítésére is egyenesen hat a jó irányú és valóban erkölcs és szívkezésre számított színműirodalom.

Ha 6000 forintot felülhaladó ajánlat küldetnék be hozzám, akkor a felüllevő öszveget a Múzeumegyletnek tenném át, egy-egy történelmi, és természetrajzi munka (a két tudományszakból évenként cserélve) pályadíjazására. E célra is szükséges volna 6—8,000 forint.

Ha az egy 6,000 forintnál kevesebbre menő ajánlat jelentkeznék, akkor e kisebb öszveg is áttétetnék a színházi országos választmány kezelésé alá, azon kijelentéssel, hogy a bejövendő kamat csatoltassák a tökéhez mindaddig, míg az, s az utóbb e célra bejűhető adakozások a tökét 6000 forintra felnevelnek, mely tökeöszveg évi kamatja 300 forint képezné az évenként kiűzendő Széchenyi-dramajutal-

mat, kívánatosb levén azonban, ha a pályadíjak 400 forint-ra alapíthatatnának.

Mily magasztos emléket emelnénk e szellemi intézkedések által még oly kevéssé boldogított hazában, a felejtetlen nagy hazafiaknak, ha mindaddig míg ez országban a nemzeti színház és Múzeum-egylet fennáll, nemzedékről nemzedékre adnók át azon férfú nevét, kinek halálát most két ország siratja, s kinek nagyságáról nemcsak a birodalmi, de az európai öszes sajtó is nagy elismeréssel és tisztelettel beszél ma!

Es e cél elérése nem kerül oly nagy áldozatba; ha csak annyit nyerhetnénk is meg, hogy olvasóegyleteink, és hazánk intelligensebb és jobb sorsu fainak csak azon része, kiket lapunk előfizetői közt tisztelünk, egyszer mindenkorra csak tíz új forintig rugó egyéni ajánlatokat tennének, hozzám intézendő leveleikben, már nemzeti halottunk iránti tiszteletünket egy maradandó alapítványban örökíthetnők. Annivalalább ugy, ha tisztelt olvasóink az eszmének még szélesebb körbeni terjesztésére szives közreműködésüket meg nem tagadnák, s a nagyobb vagyonuk nagyobb, a kisebbek kisebb öszveg is járulnának e kegyeletes célhoz.

En szerencsémnek fogom tartani az ily ajánlók névsorának, s a tett ajánlatoknak lapunk hasábjain leendő közreadását, s mihelyt ez ajánlatok a kívánt öszveget elérik, teljes felelősség alatt végzendem be közbenjárói kötelességemet az adakozó közönség és az illető országos és nemzeti intézetek közt, mely utóbbiakhoz a kezelésük alá szánt öszveget beszámolni köteles leszek.

A pesti lapok, jelesen a „Pesti Napló“, „Vasárnapi ujság“, és a temesvári „Delejtű“ utján s közvetítése által a közönség fényes részvételljárult a magyar akademia tökéje gyarapításához; részeltesse a magyar közönség Közlönyűnkét is azon szerencsében, hogy a Múzeum-egylet és nemzeti színház tökéjéhez egy eredményre nézve igen nemes alapítványt eszközölhessen. Kolozsvár ápril 26-án 1860.

Dózsa Dániel.

Konstantinápoly, apr. 7. 1860. — Az egész konstantinápolyi világ csodálkozik, hogy Mihos herceg, ki itt kivált a Ramazan bójti hóban divatos töltenséget eléggé ismerhette, az őt személyből álló és ugyanannyi ponttal megbízott küldöttséget éppen a nevezett hóban Konstantinápoly felé megindítá. Ismeretes, hogy ez a hó a külföldi követéségek hivatalnokainál is szünidőnek tekintetik. A fényes porta ezen idő alatt minden, de leginkább az inyére nem kedvesen ható dolgokat ügyesen kerülgeti. Így előrelátható vala, hogy a szerb urak is a remélt kihallgatást csak Bajram után nyerhetendik meg. Így halatszük magánkörökben, hivatalosan a „Journal de Constantinople“ már előre kijelentette, hogy az ősz szerb herceg igazságtalan is, ennél fogva el nem érhető czélokön tündök: ő a multjáról egészen megfeledkezett, és most oly követelésekkel áll elő, a minők készkarakatos szakadásra mutatnak, és melyekbe a porta nem annyira az önmagára, mint a Szerbiára lehető káros következményeket igénybe vevén, soha nem egyezhet. Hogy a porta ebbeli határozatainak nyo-

matékosabb bizonylatot adandó a redifeket behívta, már első levelemben megírtam, azóta több ügy is küldetett Zsófiára, mely hely az örsereg központjává kijelöltetett.

Egy előkelő vendég a brabanti herceg ma vagy holnap körünkbe érkezik, hogy a nagyurak barátságos példabeszéddé vált, meglehet szívesen látja a belga urat, de népei az oly nagyon híres keleti vendégismeret ellen most egyszerű vétkesnek és nem igen sajnálták volna, ha a vendég fogadására szánt összegek más sürgetőbb célra fordítottak volna. Egyrészt igazságuk is van. A kajme beváltása sikerrel folyt, ez az üzleti-világ gon segít, de a hivatalnokai kar az államkincstár áldozatai következtében, már négy hónap óta haviját nem kapta, és a legnagyobb nélkülözéseknek van kitéve.

A persa sah egészsége állapotjáról nyugtalanító hírek érkeztek ide a napokban. A betegség, a melyben sinlődik, veszélyesnek mondatik, és az egyedüli reményt csak a fejedelem fiatal erejében helyezik. — Naszr-ed-din halála keletre nagy befolyással lehet, és sok most, a két szomszédizlám uralkodó jellem egyenlősége miatt háttérbe szorult kérdés eleven színben hozatnék szönyegre. A persák, kiket nyugaton a kelet francziáinak neveznek, erősebb karokkal fognak az európai civilizációnak, (persze a mennyire azt a kelet és izlám megengedi) ők már ma is sokban tútesznek a törökök, noha nem oly szoros közlekedésben élnek a frank világgal mint amazok. Hiába, a mult nagyság emléke csak jó sarkantyú!

Prokesch báró bucsúval távozik, visszajövetelére Ludolf gróf a párisi osztrák követség ügyvivője fogja az osztrák császárt a portánál képviselni. Chiari L. osztrák general-consul egy rövid betegség után meghalt, utódja még ismeretlen.

R.

Kolozsvár, április 26-dikán 1860. — Nem hallatlan eset, hogy nagy emberek születéshelye fölött hírneves városok vetelkedjenek, büszkén akarván osztozni a dicsőségből, mely a jeles születnek emlékét holtan is környezi.

A „Kolozsvári Közlöny“ mai (34.) számában (a 134 lap 3. hasábjának alján) az urban elhunyt nagy férfinak, báró Józsi Sámuelnek, születéshelyét határozottan Marosvásárhely állitattik; holott a helybeli rom. kath. anyae gyháznak általam örzött anyakönyvében, jelesen annak III. kötete, 227. lapján tisztán olvasható, mikép a méltán siratott nagy honfi 1805. évi július 7-dikén Kolozsvárra született, s akkori lelkész báró Apor József által, azon hó 12-kén a kegyesrendűek egyházában, gróf Haller Gábor és gróf Teleki Julianna keresztszülők közreműködésével megkereszteltetett.

E rövid felvilágosítással nem csupán az általam igen tisztelt (talán nem leghitelesebb külföldi értesült) marosvásárhelyi közlőnek, *) de magának a történeti igazságnak is tartoztam.

Agoston Károly, kath. káplán.

Ujdonságok.

— Bécs, április 23. (Délután.) Báró Bruckot ma reggel vértolulások lepték meg. Érvágás után javulás állott be. Egyelőre Plener bírói tanácsos bizott meg a pénzügy vezetésével. Bécs, április 23. (Este.) Báró Bruck pénzügyminiszter ur ma délutáni 5 órákor elhunyt!

— Nehai sárvári felsővidéki gróf Széchenyi István 8 nagyméltóságaért, f. ó. április 26-dikán délelőtt 9 órakor, a római kath. szentegyházban engedélyt gyászmise s ennek vé-

*) Hozzáuk az ünnepélyre kinyomatott gyászjelentés küldetett meg, melyben Marosvásárhely mint az elhunyt születéshelye említetik. Szerk.

geztével, a ref. főiskola imaházában gyász emlékünnepegy fog tartatni, melyre a dicsőült nagy hazafi tisztelőit meghívja. — Debreczen, április 15-kén 1860. a polgári kaszinó-társulat.

— Száz arany pályadíj. Gr. Széchenyi István kora, a magyar nemzet ezer éves életének egyik legfényesebb időszakát képezi. — A magyar épp oly büszke önértéssel gondol e kora, mint Nagy-Lajos király s a Hunyadiak idejére. Mig dicső ösök alatt győzelemről győzelemre hordozta meg fegyverét a magyar, addig Széchenyi István vezérkeze alatt, az új-jászületés nagy munkája közben, a magyar szellem tett hódításokat. Sok tanulság rejlik reánk és a jövőre nézve, e szép kor történetében. Az utánunk jövő nemzedéknek, mely Széchenyi István faradozásainak nem lehetett tanuja, részese, ismerni kell e nagy ember korának történetét, hogy olvasva, tanulmányozva azt, erőt és kitartást nyerjen a munkához, mely rá várakozik, bizalmat önmagához s azon meggyőződést nyerhesse meg, hogy feláldozó honszeretettel „Magyarország lesz.“ Ez ökből Széchenyi István életének megírására ösztönt kívánva nyújtani: Széchenyi István legjobb életírására 100 arany jutalmat tűzök ki. A munkának legalább 15—20 nyomtatott ívnyi terjedelmének kell lennie. A pályázó munkák idegen kézzel leírva s a szerző nevét rejtő jellegű levéllel ellátva, folyó évi szeptember hó 1-ig alulírtakhoz küldendők, ki a magyar tudományos akadémiának az alulírt kérésére kinevezendő 3 tag által ítélteti oda a legjobb munkát a jutalmat. A munka 1000 példányban nyomtatandó első kiadás mint az alulírt sajátja, teljes díszszel a m. tud. akadémia által f. évi októberben rendezendő Széchenyi emlék-ünnep alkalmával fog megjelenni. E kiadás tisztá jövedelmét a Széchenyi-emlékszoborra ajánlom föl. Az első kiadás elköltével a tulajdonjog szerzőre száll vissza. A lapok t. szerkesztőseit a pályadíj hirdetés közlésére kérem.

Kelt Pesten, április 24-kén 1860. Ráth Mór.

— A „N. Nachrichten“ szerint a Pesten felállítandó József-szobor leleplezése határozatlan időre elhalasztott, mivel a helytartóság értesítette a városi tanácsot, hogy Császár ő flege ez ünnepély alkalmával személyesen akar Pesten jelen lenni.

— Enyed városa a casino vezértintézkedése mellett hazafiasan innepel a legnagyobb magyar gyászinnepét. A templomi gyászistület előbb a katolicusok, onnan az egész nagy népség átvonulásával a reformátusok gyászbá vont templomában tartott meg; a hírneves szónok segédpap M. K. ur tartván megrendítő szónoklatot. Minthogy a levelet most kapjuk, részletesen jövő számunkban adjuk.

— Marosvásárhelyről veszszük éppen most április 11-ről írott következő sorokat: Tegnap itt a mult évi tárlat alkalmával a Gazdasági-egylettől nyert dicső öklevek kiosztására egy ünnepély s ezzel összekötve a jelen évi tárlat részére dalidó volt megtartandó gr. Lázár Mór ő nga vezetése alatt. A város és távol vidék nagyban készült, mialatt a gróf Gyergyóba volt s csak ünnep szombatján jött haza. Más nap délután Várasárhelyről küldöttség jelent meg az illetők azon általános nyilatkozását, ohajátát fejezve ki, hogy b. Józsi Sámuel erdélyi volt cancellár közbejött halála miatt az ünnepély és dalidó elmaradását kéri. A gróf ezen közohajátást igen kedvesen fogadta, s oda nyilatkozott, hogy e kívánság, ohajátst igen szépen jellemzi a marosvásárhelyi közönséget, ezt várta, remelte, hogy megteszik. Ily körülmények közt az idő rövidsége miatt a vidék nem értesíthetett, de az, azt hisszük eléggé okadatolja önmagát.

— Bécsből ápr. 23-kán írják: Benedek lovag tábor-szernagy ur ma Budára utazott. Baumgartner tók és Schäfer helytartósági tanácsos kísérik. A főszállásmesteri kar ideiglenes vezetését B. Ramming altbagny vette át.

— A Zsebdényi Edvárd ur ellen a protestans ügy miatt

indított bűnvádi pörben a felsőbb törvényszék is helybehagyta az alsóbbnak ítélését, minek folytán nyolcz havi fogságra levén kárhoztatva, ennek kitöltése végett Kassára utazik. Debreczenben is e hó 20-kán megtarták a reformátusok superintendialis gyűléseket. Ezen superintendia, mint a többi is, a mely magát a szept. 1-ji nyiltparancs értelmében nem akarta szervezni, a kormány előtt mint nem létező testület tekinteték. Ennek folytán superin. ft. Balogh Pál urat előre hívaták a váradi hatósághoz, hogy a gyűlést meg ne tartsa. — Azonban apr. 20-kán nagy néptömeg gyűlt össze Debreczenben. A gyűlésen egy császári biztos megjelenést törvénytelennek mondá a gyűlést, s protestált ellene, felelőssé tevén az elnök Balogh Pál urat. Erre a gyűlés kijelenté, hogy a felelősség mindnyájokat illeti. És a gyűlést megtarták, a cs. biztos jelenlétében, csöndesen s nyugodtan, hol elhatározták Ő Felségéhez megint egy küldöttséget intézni, azon legalázatosabb kérrrel, hogy a szept. 1-jén kelt nyiltparancsot megsemmisítsen. Így írják a bécsi lapok.

— Nagyváradról írják a „Pr-nek“, hogy Balogh Péter az egykori tiszán inneni superintendia elnöke, a Debreczenben tartott sup. conferentia s az ott hozott határozatok miatt, az ellene indított törvényes vizsgálat folytán oda-érkezvén, őt a vaspályaudvarnál magyar gyászházba öltöztet ifjúság, üdvözlő beszéddel fogadta, s zene kíséret mellett vezeté a városba.

— Széchenyi életéből. 1833-ban bizonyos véleménykülönbség miatt heves szóvita folyt gr. Széchenyi s Orczi Lajos báró között, minek párbajra kihívást lett a vége. A találkozás helyén — daczára, hogy köztük el volt döntve, hogy életre-halálra fognak megvívni — b. Orczy elbeszéli, miként a mult éjjel azt álmodta, hogy pisztolylövés fog véget vetni életének; gr. Széchenyi szintén elmondja, hogy hasonló álmodott. A párbaj annyiban szerencsésen ment végbe, hogy mindössze is csak báró Orczy karja lön keresztül löve. De a balvágzatos álom mégis beteljesült: b. Orczy öt évvel ezelőtt pisztollyal vetett véget életének; gr. Széchenyi szomorú végét, fájdalom, eléggé ismerjük s érezzük. (P. H.)

— Bécsben április 22-kén 10 órakor tartott meg az udvari Sz. Mihálytemplomban, az elhunyt erdélyi cancellár báró Józsi Sámuel gyász-istenisztelete, melyben a miniszterek, államhivatalnokok, katonai főszemélyek s az ott időző összes magyar nemesség, s a tiszai vasutársulat több tagjai jelen voltak.

Kolozsvári piacziár. Április 26-án 1860. — Bécsi mérője osztrák becsben. Tiszta búza 3 ft 80 kr. — Elegy búza 3 ft — kr. — Rozs 1 ft 68 kr. — Árpa 1 ft 12 kr. — Zab — 1 ft 96 kr. — Török búza 1 ft 68 kr. — Pityóka 1 ft — kr. Marhahús fontja 12 kr uj pénzben.

Politikai hírek.

— Thouvenel a francia kormány külföldön levő képviselőihez intézett sürgönyében nyilatkozik a svájci szövetség-tanács tiltakozására nézve. „Piemont — ugymond — elfoglalta Lombardiát, a zürichi békekötést aláírták előbb s Franciaország és Ausztria csak azután értesítette a hatalmakat az ezen okmányban megállított területváltozás felől. Ez eljárás ellen egyik hatalomnak sem volt szólni valója, ellenvetést nem tettek. Franciaország — ugymond — jelenleg éppen ezen eljárást követi. A szárd királytól önkényt átengedett tartományokat Franciaország azonnal elfoglalja, mihelyt az általános szavazat nyilatkozata s a parlament megerősítése bekövetkezik. Csak ekkor fogja beleegyezését adni conferentia egybegyűléséhez,

MARI.

Beszély, id. DUMAS után Ed. D.

IV.

A hely színén.

(Vége.)

— Nem hadnagy ur — szóla ő — ön nem fog többé vívni egyikkel sem tisztársai közül, s tisztársai egyike sem fog vívni önnel. Ön bemecskölta egyenruháját, önnel le kell azt vetnie. Közüllük egyik sem fog többé önnel szolgálni. A tiszt urak megbízhat engem kinyilatkoztatni, hogy nem örmöst akarnak önnel vádlói lenni a kormány előtt, s felszólítják önt, hogy betegeskedés öve alatt kérje elbocsátását. A sebészomágy ki fogja szolgáltatni ön részére az e célból szükséges bizonyítványokat. Ma május 3-a, ön június 3-ig elfogja hagyni az ezredet.

— Oh! minden biznnyal elhagynom ezredüket! nemesak azért mert ez az önök ohaját, de mert az enyém is! — mondá Stamm felköve kardját, s felöltöte felöltönyét. Aztán lovára ugrott s elvágtatott a helység felé, utolsó átkot szorva bajtársai felé.

A fizesk mind siettek Zodomirezky körébe. Ő szomorú volt, sőt több — mogorva. Mogorvább mint minő vala ellenfele pisztolával szemben.

— Miért sürgötték urak elfogadnom e nyomorult feltételeit, — szóla ő — nélkültek soha el nem fogadtam volna azt.

— Igen! valóban a mi vétünk az Zodomirezky ur, — mondá az örnagy — és én s bajtársaim hordozzuk a felelősséget. Ön nemesen viselte magát, én magam s mindnyájunk nevében mondom, ön Zodomirezky ur derék ember.

Aztán a tisztok felé fordulva folytató: — Menjünk urak. Zodomirezky theával fogadand. Ezalatt ön Mikaelovich Andrej az ezredeshez menend s elbeszéli mi és hogyan történt.

Mi fogatainkra tiltunk; távol látható volt Stamm a mint sebes vágatva haladott ki a hegyen.

Zodomirezky egy végtékintetést vete utána, s arezai még egyszer elzordonultak.

— Végre... mormogott ő.

— Mi az? — kérde Pradvine.

— Nem tudom mi háborít; de ugy tesszik inkább szerettem volna, hogy pisztola töltve lett és engem talált volna.

Mélyen sohajtott, kezével szeméit elakarta, majd megvárta fejét, paraucsolá kocsisának — Szállásomra!

Ugyazonon uton menének melyen jöttünk, s szintén Ravenczkyne asszonyság háza előtt haladánk el.

Mindnyáján az ablak felé tekintettünk, az nyitva volt, de Marit nem lehet látni sehol. Zodomirezky kész vala megállitanni a kocsit, azonban nem tette azt, csak elég ért-hetőleg mondá magában:

— Nem, az illetlen volna.

Husz lépésnyi haladás után felém fordult. — Százados! ön szives lesz nemde egy szolgálatra irántam?

— Mindenre barátom, a mit kíván ön.

— Ezen urak hozzám mennek, én nem várakoztathatom őket; egyébiránt is meglehet Ravenczky visszajött; reményilem ön elmenend értesíteni őt ezen ostoba ügy eredményéről.

— Mikor akarja ön?

— Mielőbb annál jobb.

— E perczben.

— Állj meg! — kiálta Zodomirezky a kocsishoz.

A kocsis megállott, én leszállottam, Zodomirezky köszönetét kiálta utánam s tovább hajtott.

Haza ment; theáztak.

Az első eszéjét vitte ajkaihoz, midőn én a szalon ajtaja küszöbén megjelentem.

Kérdésen kívül halvány lehettem, s arc-zom fel volt dölva, mert a nélkül, hogy gon-

dolt volna arra, miszerint őt látják s figyel-nek reá, élelem rohan s felkiálta:

— Istenem! százados! mi történt?

— Kivezettem őt a szalonból.

— Szegény barátom, ha akarja még ön élve látni Mari-át, siessen.

— Hogyan az ég nevére?

— Ő az ablaknál volt, látta elrohanni Stammot: Stamm életben, következőleg önnel halva kell lenni. Ő sikoltott s ájtaltan rogyott össze. Azóta nem nyitá fel szeméit.

— Oh! — kiálta Zodomirezky — előér-zetem! előérzetem!

És fedetlen fövel, kard nélkül kirohant az utcára. A Ravenczky ház lépcsőzetének közepé tájált találkozott az orvossal, ki eltávoztandó vala.

— Orvos — kiálta hozzá visszatartóztatva őt — ő jobban van nemde?

— Igen! — mondá az orvos, — jobban a mennyben, többé nem szenved.

— Meghalt! — mondá elhalványulva Zodomirezky, s oda támaszkodva a falhoz, nehogy összerogyjon, — meghalt!

— Mondám mindig szegény teremtménynek, hogy ittérdegban szenvedvén, kertiye a felindulásokat, ah ezen átkozott nők, addig álmodoznak, addig ingerlődnék, mig végre meghalnak. Ma reggel nem tudom miféle felindulás vett erőt rajta, egy sikoltása hallatszott, s földre zuhant, ezzel mindennek vége volt. De ugyan kérem, mit mivelhetett ő ma reggel hat órakor ablakánál a helyett, hogy csendesen aludott volna meleg ágyában? .. Hanem — folytató az orvos — éppen hogy eszembe jut: önnel is ma egy kedvetlen ügybaja volt; ugy tetszik hogy jól ültött ki.

Zodomirezky megszűnt az orvosra figyelni, felrohant a lépcsőkhöz, átfutott az éttermen és szalonon, kiáltóván mintegy örvöngő:

— Mari! Mari!

A hálósza küszöbén előlaltá Dinát, ki igyekezett előle elzárni az utat.

Félrelőkte őt s berohant a hálótörembe.

melynek feladata lesz a márcz. 24-diki szerződésről tudomást venni. E sürgönyben e szerint a leendő conferentia hatásköre elég takarosán ki van mérve.

— Egy Párisban legújabb „A coalitióról” cz. alatt megjelent röpirat a párisi börtön f. hó 17-én oly eseményeket idézett elő, melyek a kormányt törvényszéki eljárás megkezdésére indíták. — Egy sürgöny szerint a „Constitutionnel” kijelenti, hogy azon nyilatkozatra van fölhatalmazva, miszerint az illető röpirat egészen egyéni munka, és se közvetlenül, se közvetve a kormánynak semmiféle politikai sugallatából sem eredt. Mindamellett is azonban mivel ezen röpirat, tartalmánál fogva igen nagy sensációt s aggodalmakat gerjesztett, jó lesz, annak legalább eszméjének megismerkedni. Szerző abban azt mutatja ki, miszerint most oly coalitio, mint az 1814-diki nem lehetséges; mivel a szent szövetség, az isteni jog, s a régi monarchicus elv már elenyészett, s helyébe a nemzetiségi elv lépett. A következő helyet emlelték ki, melynek Németországgal különösen érdekelnie kell: „Angolország — ugymond a szerző — a saját tengeri hatalmával üztött szerföltötti visszaélés által mindenütt ellenségeket szerzett magának, a hol csak adófizetői vannak. Most ezen ellenségek összeszámítják magukat, s csak legújabbban vették észre, hogy erejük egyesítése által könnyen urává lehetnének a helyzetnek. Angolország csapán tengerészete által uralkodik; Európában van három-négy hatalmasság, melyek — ha egyesülni tudnak — minden angol hajóhadat sakkban tarthatnak. Ha Franciaország, Oroszország s Dánországgal egyesül, az éjszaki s a fekete tenger el lesz zárva az angolok elől. Ha Spanyolország s Portugali is meghívja ezen szövetségbe, az angolok számára többé semmi ocean és semmi földközi tenger sem lesz. Málta szigetük s Gibraltárjuk még csupán kiábrándító becsavagy álmai és egy büszke uradalom elenyészett emlékei lesznek. — Oroszország Konstantinápoly miatt áll lessben s az órákat s perczeket számítja, hogy először nyuljon az örökséghez. Azt hiszi, hogy a szultánok öröksége miatt rövid időn nagyszerű vizsálok fognak kiütni, s talán ez lesz a nagy eltérítési eszköz, a nyugat harczeit s politikai eselszövényeit illetőleg. Azonban valamint Angol-, vagy Orosz-, Franciaország s Ausztria is ostromlót fognak kiütni. Ki tudja, ha vajjon nem fognak-e akkor minden európai érdekek az angol érdekek ellen szövetkezni?”

A szerző véleménye szerint Oroszországnak Konstantinápolyt kell elfoglalnia s Ázsiában kiterjeszkednie; Franciaország Egyiptomtól veszi el s a szuezi csatornát létesíti; Ausztria Olaszországtól kivonul s a dunai fejedelemségekbe megy be, melyek saját egységüket keresik; ekkor Angolország le lesz győzve s az európai sulyegyen helyreállítva. Akkor azt sem fogja semmi is gátolni, hogy Poroszország helyreállítsa a német szövetség fölötti tulsulát, örökös becsavagának ezen célját, hogy egy német birodalomról 1848-ki álmát — valósítsa. — Franciaországra nézve mindegy, ha saját keleti határain német birodalom alakul is; föltéve, hogy határai a Rajna felé szintegy garatirozva lesznek, mint most az Alpsek felé. Ha visszanyeri saját természetes határait, biztonsága iránt semmitől sem kell félnie. Sőt kevésbé terhes leendő nézve egy, saját egyöntetűségében elégtelt s erejében nyugott nagy állam szomszédsága, mint bizonyos kis államoké, melyek szüntelen nyugtalanok s féltékenyek, minden Franciaország elleni ármányban részt vesznek, s folyvást nagyobb zajt ütnek saját semlegességük védelmére, mint a minőt nagy nemzetek saját létük védelmére ütnének. Ha a német szövetség népei — ugymond — „elleneséges indulattal viseltetnek Franciaország irányában, ez csupán azért van, mivel azt hiszik, hogy az birtokába akarja őket venni. Mihelyt ezen félelem elenyészik, azok barátink lesznek, s még csupán azon fognak ügyekezni, hogy szomszédságukból legnagyobb hasznot húzzanak.” Erre a szerző a Francia- s Németország közti testvérisülésről szól; s végül a népek szent szövetségét helyezi kilátásba, a mikor természetesen Franciaországot veszi át a vezérséget.

— Páris, ápril 18. A Genuát át jött legutolsó nápolyi sürgönyök jelentik, hogy a felkelés Sziciliában folyvást tart. Itt az okoz nyugtalanoklást, hogy a nápolyi kormány komor hallgatásba merült. Az már bizonyosnak látszik, hogy Sziciliában ideiglenes kormány van, mely Szárdinria királyi kezébe akarja a ráruházott hatalmakat letenni. — Hogy milyen lábon áll Lamoricière tk a francia kormánnyal, azt nem tudhatni határozottan. A tk, miután átvette a pápai csapatok feletti fővezérséget, kihallgatást kért Grammont herczegnél és Goyon tábornoknál, kik azonnal elfogadták őt. Itt az a híre, hogy a tábornok Romagna megszállását tervezi. Ezzel ellenkezőleg a „Pays” egyik turini, 16-kán kelt levele azt erősíti, hogy alaplatlan azon hír, miszerint a szárd kormány 30,000 főnyi hadtestet akar Toscana legszélső határain összehívni. Az igaz, hogy Szárdinriában legnagyobb szorgalommal folynak a készülődések, hanem egy ilyen hadtest összehívása tervével már határozottan felhagytak. Ugyanazon lap erősíti azt is, hogy Szárdinria nem küldend, — mint szándékozott — két fregattot Szicilia elé czirkálni.

Páris, ápril 18. A Sziciliából érkező hírek ma sokkal aggasztóbbak az eddigiekénél. Bulard francia consul jelentése szerint Messinában 8-n nem volt tulajdonképen mozgalom. Csak egy őjrát, melyet le akartak fegyverezni, tett néhány lövést. De arról, mi történt azután, a consul jelentése semmi felvilágosítást nem hoz. — Romában rendkívüli buzgalommal foly a fegyverkezés. Azon 12 ágyúny kívül, melyeket a fiatal Larochefoucauld herczeg egyházi czélokra szentelt, a bajor király is 15 ágyút bocsátott volna rendelkezés alá. A faubourgi és st. germaini keresztetek vezére Bourbon-Chalus gróf, a királyi család egyik mellék-ágóni ivadéka. Lamoricière tk. figyelő táborát Spoleto közelében ült fel. — A Svájc elleni neheztelés hivatalos körökben növekszik. Az a hír, hogy Turgot marquis nem egy hamar, vagy éppen nem is térend vissza államására.

Páris, ápril 18. Canrobert thnagy, — genfi távirat szerint — tegnap mérnökstíztsekkel megvizsgálta a hadikéssellet erősen ellátott Les Rousses erődöt mely a Waadt canton felől a svájci határ közelében fekszik.

A „Leipz. Ztg” szerint a francia-dán szövetség nemssak megkötvé, hanem ratificálva is van már s efféll egy orosz diplomata adott biztos értesítést a berlini kabinetnek.

A syrákusi gróftól várják Párisba. Nápolyban mint írják hiába hányla falra a borsót,

— A miniszteri „Observer” ápril 22-kén valótlannak nyilvánítja ugyan a tory-féle „Press” azon tudósítását: hogy Franciaország congressust az európai szerződések revizáltatása végett javasolt volna. Ellenben azt erősíti, hogy a hatalmak a savoyai kérdés elintézése végett fogának conferentiára egybegyűlni. Ezen új fordulat alapja abban látszik fekkenni, hogy az Angol- és Poroszországtól támogatott Svájc csakugyan szilárdabbnak mutatja magát, mint erre Párisban számítottak volna. A már most jóformán általánosan ohajtott conferencia alapjáról a „K. Z.”-nak Rómából ezt írják:

„Két program fogná a tanácskozások központját képezni. Egyik a Franciaország által képviselt, az észak-savoyai területeken fekvő semlegességi „servitust”, a szokott módon szinleg biztosítani akarja. Oroszország egy ily rendezet ellen a legújabb időkig legalább semmi ellenvetést nem tett volna; ez a köztársaságot, bár jogainak elismerése mellett, a Franciaországgal alkudozásra utolja. Angol- és Poroszország ellenben a svájci követelések mellett állnak. Ausztria e kérdést még mindig az olaszszal kíváná összeköttetésbe hozni.”

Mihelyt congressusról olvasunk — mond egy lap — azonnal borsódzni kezd a hátunk annak biztos érzetében, hogy háború van közeledőben. Csak két hatalom van, melyek utóbbi időben ismét meg ismét congressus iránti javaslatokat tettek, vagy ilyeseket pártoltak: Francia- és Oroszország. Azonban mind a két állam kabinetjei minden határozott program nélküli congressust kívántak, oly congressust, a melyen minden „függő kérdéseket” tárgyalni lehessen. III. Napoleonnak egy szilárd czél legeg szemei előtt: a szerződések reviziója, s ugyanez czélja Oroszországnak is, keleti állásához képest. Természetes hát, hogy az angol „Press” legutóbbi híre is a szerződések revizáltatását tolja előtérbe, mi legjobb eszköz arra, hogy a többi hatalmak elméjéből a congressusra való minden gondolatot kiverjen. — Maga a Svájc s sokat várhat a hatalmak congressusától, s elvégre mégis meg kell egyeznie Franciaországgal valamely „határkiigazítás” felett.

— Az olasz király — mint már Victor Emanuel nevezni kezdik — ápril 17-én érkezett meg Florenczbe, s a nép rendkívüli lelkesedéssel fogadta. A székesegyházban az érsek tartotta az ünnepélyes Te deumot. Estve a város ki lön világítva. Cavour iránt is feltűnő tiszteletjelek nyilvánultak. Ricasoli a király megérkezésére egy külön kiáltványban készítette elő a népet. Ebben föltörésként czélul Olaszország egysége van kitűzve s V. Emanuel dicőitve, mint „jobb kéz, kit az ur a nagy munkára kiválasztott”, mint „boszuló” s mint Olaszország jövőjét kiküzdő bajnok. — Victor Emanuel királynak Bologna-ban mulatása alatt az itteni érsek Viale Prela bibernok falura, a székeskáptalan pedig zárdába készült vonulni. Az érsek a papsgához egy körlevelet intézett, mely által megtiltatik abszolútóban részesíteni mindazokat, kik az an nexió mellett szavaztak.

A bécsi nápolyi követ egyenesen Nápolyból ápril 17-kéről kelt sürgönyököt kapott, melyek mem emlékeznek továbbí nyugtalanságokról Sziciliában, miből azt huzták ki, hogy Sziciliában a palermói eseményeken kívül egyéb nem történt. A tudósítók, melyek Nápolyból e hó 14-éről 17-én Genuába érkeztek, nem hangzanak oly kedvezőleg a nápolyi kormány részére. Ezek szerint Trapaniban ideiglenes kormány van alakítva, és a földnépe nemzetiségként szervezve egyesült a fölkelőkkel. A királyi csapatok ugyan birtokában vannak még Palermónak, de élelemszerekben nagy hiányt szenvednek. A szárazföldi tartományokban is növekedőben van az izgatottság. A kormány folytonosan erőstéseket küld Sziciliába; az abruzzói hadsereg a határszélről visszahívatik, s a csapatok az ország fegyverzett pontjait fogják megszállni, különösen a fővárost Nápolyt. Tulzás is lehet ugyan e genuai tádosításban, annyi azonban tény, hogy a francia kormány nem nézi oly ártatlannak a sziciliái bajt, mint Bécsben látszanak nézni. A francia császár még mindig fáradta a nápolyi király jobb észre térítésében, hogy a régi rendőri-rendszer veszélyessége iránt meggyőzőse. Amde a nápolyi camarilla hajthatlan. Az angol kormány csak az alkotmány helyreállításában lát menedéket, s ebben nem csak az összes művelt világ közvéleménye által támogatattik, hanem különösen a vezérszerepet vívó olasz államférfiak, népképviselők által is.

A „Nord”nak egy nápolyi levelezője azt állítja, hogy a sziciliái fölkelés mindössze csak hat napig tartott. A fölkelők e tudósítás szerint Palermóban és környékén minden talpalatnyi terület védelmeztek, de mivel sem belőlről a város népessége által nem támogatattak, sem vezetőik nem voltak, sem pedig azon fegyverkészlettel, a mire számítottak, meg nem kapták, a 14,000 embernyi helyőrségnek tartósan nem állhattak ellent, és részint visszavonultak, részint pedig megkerítve, leartítottak; még csak néhány száz küzd kétségbeesetten a hegyek között; a rendőrség most a fővárosban és a szigetben mindenki elzárát, ki előtte csak kissé gyanusnak tetszik. A leginkább compromittált elfogottak között több fiatal nemes van, mint: Rudini, Giardinelli, a nápolyi miniszterelnök unokaöccse, báró Riso, San Giovanni, Monteleone Piguatelli herczeg és Nisemi herczeg, egy királyi kamarás fia, Rudini Nápolyban fogták el, de azon ígéretére, hogy külföldre menend, hajóra szállították. Az elégtelenség a szigeten azonban éppen nincs apadóban; az áprilisi mozgalmat csak előjárnak és intésnek tekintik arra nézve, hogy jobban kell egyesülniök. A sziciliáiak egymás közt két táborra oszlanak; az egyik Piemonttal akar egyesülni, a másik független országot, ha máséknem, angol oltalom alatt. Amazok alkotmányos monarchiát érzeltek; ezek köztársasági álmokkal vannak tele; azok várni akarnak, ezek azonnal kitörni.

Az onáll Szicilia mellett buzgó párt vezetői leginkább fiatal nemese, kik a sziciliái parlamentben sokkal fényesebb szerepet remélnek játszhatni, mint a nagy olasz parlamentben. Nápolyban a Jossa a mindenható, egy bomba széptalantását nagy tömeg ember elfogatására szakmányolta ki. A hivatalos lap e hó 13-diki száma is bevallja végre, hosszas hallgatás után, hogy Palermo helyőrsége e hó 10-én, tehát csak 6 napi kezelem után léphetett föl támadással s küldhetett mozgó oszlopokat a fenyegetett pontokra; 4-től 10-ikéig tehát a fölkelők voltak a támadó rész. Messináról azonban még most is hallgat a hivatalos lap, míg ellenben nem kevésbé különös, hogy a piemonti lapok a messinai fölkelést ugyanazon napon, melyen

kitört, képesek voltak közölni. Nápolyban folytonos sürgés-forrás történik. A hajók csapatokat szállítanak Sziciliába, onnan pedig vissza foglyokat és menekülteket. A főváros néma mint a sir. Az „Independence” nápolyi levelezője következő tudósítást közöl: „Még néhány újabb adatot kell közölnöm jó forrás után; a sziciliái fölkelés komoly, a legalább 5000 ember erős fölkelők naponként szaporodnak; kiáltásuk mindezt: „Eljen Victor Emanuel!” A csapatok el vannak bátorítva, rabolnak, gyilkolnak, égetnek és dúlnak mindenütt; még a francia kereskedők raktárai sem kíméltek. Nápolyban ápril 14-én következő kiáltvány terjesztetett szét:

„Nápolyiak, azon pillanatban, midőn Victor Emanuel a parlamentben a jelen és jövőre vonatkozó ünnepélyes szavakat mondott, vitéz testvéreink Sziciliában lerázták magukról a gyalázatos jármot, mely bennünket már oly sok idő óta nyom és megalázza. A mozgalom kezdete merész volt, és a küzdelem óriási. A legyőzhetlen Palermo torlaszain az olasz zászló lobogott és Maniscalco gyalázatos sbierjei mint mindig, megfutamodtak. A kormány nem mulasztotta el, és nem mulaszthatja el soha a fölkelőket lázadóknak nevezni és Sziciliát leigáztatni állítani. Ezen eszközök igen vének és nem érdemelnek semmi hitelt, ha meggondoljuk, hogy 1848-ban is azt állították, mikép azoknak száma nagyon csekély, kik Ferdinánd királyt arra kénszerítették, hogy szabadságot és alkotmányt adjon. A harc még folytonosan tart és részletes diadalok s veszteségek az esemény nagyságát nem gyöngyítetik. Most már a mi óránk is ütött; most már a részvételesség testvérgyilkosság, a mitsem tevés árulás, a kormányt elűzni első kötelességünk.”

A „Patrie” következő, valószínűleg nápolyi forrásból eredt tudósítást közöl: „Palermóból éppen 10-kig tartó tudósításaink vannak. Ezek szerint a 4-ki őrszecsapás után nagyszámú fölkelő odahagyta a várost és a királyi csapatok által üldözve St. Laurente vonult, hol magukat elsáncolták. Ők ott megerősített tábort reméltek alakíthatni, honnan csapást intézhettek Palermo ellen. Midőn néhány nap mulva azután észrevették, hogy senki sem csatlakozik hozzájuk, elhatározták kisebb csapatokban szétszórni és guerrilla-harcot folytatni, 9-dikén azonban egy Salzano tábornok által kiküldött erős hadsereg által megtámadtattak. A falu a királyi csapatok által erős küzdelem után bevétellett.

Ápril 14-kén Turinba érkezett sziciliái levelek — mint a „Tr. Ztg.” írja — azon tudósítást hozták volna, hogy Szicilia déli részének egy része a fölkelők birtokában van, kik a sziget belsőjében őzpontosították magukat, azután fegyveresen is megerősödvé szándékoznak megrohanni a városokat. Lobogójuk a háromszínű a savoyai keresztel. „Mi igaz és mi költemény ezen tudósításokban? — Ápril 15-én Florenczben, hol a király s vele a jelentékeny egyéniségek legnagyobb része mulat, még semmi bizonyost nem tudtak a sziciliái események felől.

Turin ápril 16. Az új olasz birodalom térképe már elkészült; az La Caltocica, Orbiteoig és a Mincioig terjed. Az oktatásügyi miniszter elrendelte, hogy ezen térképek az iskolákba is fölvetessenek. — Cavour gróf elutazása előtt kinyilatkozatta, hogy Párisból és Londonból a svájci vizsálya vonatkozólag jó híreket vett. — Romagnából írják, hogy Anconában folytonosan érkeznek az idegen ujjczok: márczius 28-ikán 2000, ápril 3-ikán 225, 7-ikén 122; 6—8 hét alatt mintegy 2000 érkezett. Ezen körülmény annál nagyobb fontossággal bír, mert egy oly embertől mint Lamoricière tábornok, mindent várhatni. A pápai csapatok támadó föllepésének lehetőségét több oldalról állítják. Az osztrák csapatok gyakori mozgásai is aggasztóknak tűnnek fel; azt hiszik, hogy ez azért történik, hogy ezek által a Lombardia közelében álló osztrák hadsereg rendkívüli saporítása lelepleztessék. Velencéből, Paduából és más városokból elfogatásokról tudósítanak.

Azon válaszfóliát, melyet a turini képviselő kamra ápril 14-diki üléséből Victor Emanuel királyhoz intézett, így hangzik:

„Fölség! Azon ünnepélyes szók, melyekkel fölséged azon előjelek szerencsés teljesülését jelenti, a melyek alatt az utóbbi gyűlés megnyitattat, fölséged népe képviselőinek mélyen bevésék hálás szívükbe, kivált azon tartományok képviselői szívébe, a melyeknek fájdalmában fölséged nem hiában osztozott, a melyeknek reményeit nem hiában ápolta. Ha nem minden remény valóult, minden fájdalom nem enyhíthetett is, a gondviselés 11 millió olasz egyértelmű ohajlását, a győzelem és általános szavazat által szentesíté. Hála egy hatalmas szövetséges segélyének, köszönet a rendes katonák vitézségének és az önkényesek áldozatkészségének, köszönet a nép józan értelmének s bámulatos kitartásának, a régi tartományokkal Lombardiát, Aemiliát és Toskánát is egyesíté fölséged, s így megalkotá azon hatalmas olasz államot, mely ezentul lerombolhatlan alapja lesz a nemzetnek.

Ezen államnak, Olaszország jogai védője és megboszulójának, fölséged körül egybegyűlt képviselői, szükségesnek látnak, megköszönni fölségednek mindazt, a mit a közs hazáért tön. Fölséged tudja, hogy Olaszországban nem hiányzott a kitartás a szerencsétlenségben, s hogy a veszélyben nem veszté el bizalmát. De azért óné a dicősből, a mely a szellemeket fölébreszté s először adá nagy feláldozás példáját. Most is, midőn a legnagyobb és szívét leginkosabban érintő áldozat kívántatik, midőn Olaszország érdekében nemes és hű tartományokról kell lemondania fölségednek, fölséged népének képviselői maguk is elevenen érzik e fájdalmat és szeretettel állják körül trónját.

Komoly nehézségeket kell még legyőzni, de az ön népei nek engedelmisségében, a joga felőli meggyőződésben s minden igaznak becsülésében megtalálandja a szükséges erőt minden támadás visszaverésére, minden fenyegetésnek való ellenállásra. Oly lélek fölött, mint öné, mely ősei hitéhez meggyőződéssel ragaszkodik, s a jó tettek önértetével bír, a szellemi fegyvereknek semmi hatalmuk sincs, ha azok világi czélokra használtatnak. Ön tekintélye mit sem félhet oly országban, a hol a haza neve szent, s a polgári erények cultusa uralkodik. Ön népeire s Olaszországra nézve ezen tekintély, mint a közös reménynek tiszteletteljes symboluma a javak legdrágábbika és legnagyobbika, fényét senki sem halványíthatja.

Mihelyt a legsürgetőbb indítványok meg lesznek vitatva, elvárjuk, hogy fölséged böles kormánytanácsa nekünk előterjeszse az új állam organicus törvényeit. A különböző törvényekben, melyek az összezecsoportosult tartományokat egyesíteni fogják, az egyeseket keressük, mely szorosan egybeköt, de nem tesz szolgává. Minden tartománynak meghagyván ereje

külön kifejtését, mely mindennek saját jellemet ad, a legfelsőbb köteleket, melyek együtt az állam szilárdságát képezik, egy nyálabbá foglalják össze. A dicsőség történeti hagyományoknak Olaszország új viszonyait való egyesítését már említette: ettől függ a nemzet jövőbeli boldogulása.

Sire! Ez új élet, mely hálá önnök, Olaszország; oly nagy részére nézve kezdődik, a polgári erényeknek e dicső példája, a lelkek ez oly rendkívüli egyetértése, ellentétben áll Olaszország más részeinek naponként kinosabbá váló szenvedéseivel és rázkódásaival, de bizonyítja egyszersmind, hogy elérkezett egész Olaszországra nézve a pillanat, midőn közös a sorsa, egyezersmind annál jobban becsülhetjük a kivívott szabadságokat. Mi, kik ön körébe gyülekeztünk, mintegy ugyanazon családszálak tagjai, kik egymásra ismernek s egymást átölelik, de kiknek öröme a jelen-nemlőkre való gondulás zavarja; érezzük mindazt, a mit ön szava ígér, midőn új Olaszországot az olaszok Olaszországa nézve a pillanat, midőn közös a sorsa, egyezersmind annál jobban becsülhetjük a kivívott szabadságokat. Mi, kik ön körébe gyülekeztünk, mintegy ugyanazon családszálak tagjai, kik egymásra ismernek s egymást átölelik, de kiknek öröme a jelen-nemlőkre való gondulás zavarja; érezzük mindazt, a mit ön szava ígér, midőn új Olaszországot az olaszok Olaszországa nézve a pillanat, midőn közös a sorsa, egyezersmind annál jobban becsülhetjük a kivívott szabadságokat.

— Nápolyból ápril 17-ről távirják: „A calabriai bandák tökéletesen szétszórattak. Megcáfoltatik, hogy Calabriában csendháborítások történtek volna.“ Ez nyilván ellenmondás lévén, nagyon hihető, hogy a sürgöny első részében „a calabriai“ helyett „sziciliái bandák“ értendők.

— Svájci lapoknak Párisból vett tudósításai, minden konferenciával való kecsketések dacára is, csüggesztőbbek mint valaha. A „Bern. Ztg.“ szerint ezernyi ezer példányokban árulják Párisban Franciaországnak egy új földrajzi térképét, a melyen a francia határ nemcsak a genfi-tó déli határáig, Chablais és Faucigny befoglalásával, hanem mélyen be a waadti cantonban egész Morges és Orbeig nyúlik. A „természeti határok“ ezen új kiterjesztéséhez némi viszonyban látszik állni azon több svájci lap által közölt hírek, miszerint az ősz Dufour t. k. a francia császárnál tett legutóbbi látogatásakor a tuileriák elhagyása után egész a könnyezésig meg volt illetődve. Az öreg tábornok könyveiben az „Eid. Ztg.“ egy levelezője Finis Polonia-t lát Genf nézve.

Ujabbak. — A sziciliái fölkelésről érkezett, s ápril 10 és 11-ről szóló palermói levelekből most már kitűnik, hogy a nápolyi hivatalos újság ezen eseményt illetőleg ápril 4-ke óta nem közölte a valót. A királyi csapatok ápril 10-ke óta

ismét a városok birtokában vannak, mihelyt azonban az erődökből, vagy elszáncolt táboraikból kivonulni merészkednek, azonnal tömegben álló fölkelőkkel kell megküzdeniök, kik magukat mint guerrillák alakították. A palermóiak éppen nem voltak hideg nézői a véres játéknak, mint a hivatalos lap s a kormányzó kiáltványai állítják, hanem kinek közülük fegyvere volt, azt a királyi csapatok ellen használták, melyek a tusa előidézésére minden lehetőt megtettek. A fölkelők Ganciából is, midőn a kir. hadak tulnyomóságának engedniök kellett, teljes rendben vonultak vissza a Termini kaput át Bagaria felé, hol két lovas század magát a kaszárnyában eltorlaszolta, s csak másnap Souris tábornok vezénylete alatt megjelent egy zászlóalj gyalogságnak sikerült őket megszabadítani, miután t. i. a helységet házról házra ostromolták, s végre is nagy veszteséggel vonultak vissza. Ápril 7-kén a csapatok Bagariát ismét meglámadták, de a fölkelők által visszanyomattak; itt a rohanó csapatokra az első lövést egy nő tette, ki a küzdők élén állott s harcolva esett el. A bagarioták egy nápolyi sbirt elfogtak, s minthogy a kir. csapatok megjelenését minden perczben várták Palermóból, jó-nak látták ezen sbirt az út közepére állítani, kezében a háromszínű zászlóval, hátamögött a falon lövések foglaltak állást, kik öt lövéssel fenyegették, mihelyt a zászlót elejtették: a csapatok csakugyan elérkeztek, s a háromszínű zászlót lobogtató embert már távolról ledurrantották.

— Turinon át vett sziciliái hírek megerősítik, hogy a mozgalom folyvást nyer terjedelemben, s hogy a kormány — úgy szólván, csak a tengeri városokra van szorítva. Állítják, hogy itt is Mazzini keze dolgozik, hogy egyébiránt magát egészen a szárd politikának szenteli, s az egységet befolyásával nagyon gyámolítja.

— Palermo, ápril 11. A „Triest. Ztg.“-hoz intézett levelek szerint tegnap Albaté falu, számos falusi lakokkal együtt leégett. A fölkelés tettesei főnökei több kereskedők, s egy hajdani svájci katona stb. jelöltettek ki.

— Nápoly, ápril 17. A királyi szemből tartott, s lakomát adott katonáinak, őfelsége maga több toasztot ivott. Sziciliába mindennemű hadiszerek szállítása folyton foly. Mint mondják, számos háromszínű zászló lobognak Caponi, Mazzaga s Marsalában. A mozgó hadoszlopok Palermóból kimentek. A fölkelőkkel egy harcot viva visszatértek a városba. Két ezred s egy lovasszázad 16-án érkezett Messinába. Más mozgó csapatokat indítottak Messinából Catano s Melazzo felé.

Nápolyból ápril 19-ről következő jelentenek a „N. Züricher Z.“-nak. Eppen most terjed híre, hogy Sziciliába szabadcsapatok érkeztek a fölkelők segítségére, melyek nápolyi és sziciliái menekültekből állanak, s a jeles Uilo t. k. által vezéreltetnek. — Garibaldi-nak Genuából távolléte azon gyanút ébreszt, hogy a tábornok alkalmas pillanatra vár, hogy társai-

val Sziciliába evezzen át, hol a harc csak most van igazán kezdőben, s hol még nagy dolgok fognak történni, mielőtt azt irhatnák, hogy a rend kelyreállt; — ez a szárdok véleménye Sziciliáról.

— Bécsből ápril 20-án írják a rajnai lapnak: „A konferenciák létrejöttét itt mindenki kélti, ámbár tagadhatlan, hogy az ebbeli alkudozások még folyvást tartanak.“

— A „Giornale di Roma“ ápril 20-káról mgr. Merodenek pápai hadügyminiszterre nevezettségét közli. Mint tudva van, Lamoricière-t ő szerezte meg. Merode a mostani pap és pápai kamarás azelőtt belga gyalogsági tiszt volt. Több év óta a hadügyet ideiglenesen Antonelli bíbornok kezelte.

— A bolognai legújabb tudósítások annyiban némi fontossággal bírnak, mennyiben mutatják, hogy a Romagnában levő pápai párt, valószínűleg Lamoricière föllépése folytán, ujjal megerősödött. A hős t. k. mint írják, a nápolyi kormányhoz fordult, ettől kérvén azt, miben az ő serege hiányt szenved. A két hadsereg közt a leghensőbb viszonyok léteznének, s mindezek a francia kormány szeme láttára történnek, mely Lamoricière t. k. nemcsak felhatalmazást adott a pápai sereg szervezésére, hanem egyszersmind azt is megengedte, hogy Goyon t. k. Lamoricière-t minden szükségességgel ellássa. A francia kormány dolgai csodálatosak, sőt sokak előtt éppen ármányosok.

— A milanoi „Lombardia“ ápril 21-én jelenti, hogy Syrakus gróf egy levelet intézett Carignan hűhez, melyben szolgálatát ajánlja az olasz ügynek. (Ezen hír valónak látszik újabb közlések szerint).

— Florenz, ápril 19. A szárd király elfogadta a florenzi érseket s pápságot. Egy küldöttség a királynak egy diszkardot nyújtott át, mely római aláírások útján volt megszerelve.

— London, ápril 24. A felsőház tegnapi ülésében Normandy lord ezen indítványt terjesztte elő: A ház kárhoztatja, hogy Cowley lord magán-leveleiben közlő Russell lorddal Franciaországnak Savoya annexiója iránti szándékát. Granville lord védelmezte Cowley lordot; mire Normandy lord visszavoná indítványát.

— A kölni lapnak írják Párisból: Ausztriával kötött újabb egyezkedés szerint a francia kormánynak, mint hallszik, az a szándoka, hogy Pesten konsulságot állítson.

Bécsi Bőrsz. Apr. 25-kén: Nemzeti köles 79.30 —

— Metalliques 5 pientes 69. — Urbéri papírok: magyar 73. — értélyi 69. Bankrésztény 860. Korona 18.20. Cs. k. arany 6.32. Ezüst 31.75.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL

MAGÁN HIRDETESEK.

(941)

Ismételt

FÖLHÍVÁS

a jótékony célokra rendelt ötödik államlotteriábanani részvételre.

A közhasznú államlotteriák, — melyeknek létesítésével a bécsi cs. k. lotto-jövedéki igazgatóság van megbízva, s melyeket, mint tudva van, Ő cs. k. apostoli Felsője azon atyáskodó gondoskodással méltóztatott elrendelni, hogy tiszta jövedelmök minden levonás nélkül kizárólag új jótékony közintézetek alapítására, vagy már létező ilyes intézetek fűlsegelésére fordíttassanak, — áldáshozó céluknál fogva minden koronaországokban fölötté jóakaró részvétellel fogadtattak, s az azokbani részvételre lett fölhívást minden oldalról oly hatályos siker koszorúzta, hogy az eddigi négy lotteria jövedelméből, mindamellett, hogy tetemes nyeremények valának kifizetendők, az illető jótékony közintézetekre igen nevezetes összegek fordíttathattak.

De ez alig is lehetett volna másképp, miután az ausztriai birodalomban oly fölötté számosak azon nemeskeblűek, kiknek szívében a szerencsétlenség mindenkor rokon-érzetre és könyörületre talál, s kik mindég készek felebarátaiknak a legtevékenyebb segílyt nyújtani.

Jelenleg a közhasznú célokra szánt ötödik államlotteria van munkában, melynek húzása már 1860. május 12-kén fog történni, s mely a közzétett játéktér szerinti 70.000, 30.000, 20.000, 15.000, 10.000, 8.000, 6.000, 5.000, 4.000, 3.000, 2.000, 1.000 forintnyi sat. nyereményeket foglal magában, a melyeknek egyetemes összszége 300,000 frtra rug ausztriai értékben.

Ezen lotteria tiszta jövedelme, Ő cs. k. apostoli Felsőjének legkegyelmesebb határozatához képest, egyik felében:

a stájerországi, karantáni és krajnai elmebetegék számára fölállítandó országos tébolyda építésére s a klagenfurti süketnémák-intézetének fűlsegelésére, másik felében pedig:

a Pöstyenben fölállítandó katonai gyógyfürdő-intézet építésére van szánva.

A tébolyodottak, süketnémák és a háboruban megbénult vagy megsebesült harcosok minden emberszerető kebelben a legélénkebb érzelmekeket ébresztik, melyek mindenkit arra ösztönöznek, hogy azon szerencsétleneknek, kik az észlől, ezen isteni szikrától, továbbá a hallástól és szólástól meg vannak fosztva, s kik a vér mezejéről megbénulva vagy egézségüket áldozva térnek vissza, tehetsége szerint segédelmet nyújtsanak.

Vajha ezen fölhívás, mely az ötödik lotteriában minél nagyobb részvétel végett minden emberszerető férfiak és nőkhez, ama szerencsétlenek nevében, bizalomteljesen intéztetik, ismét azon jóakaró készsége találja s ismét azon kedvező eredményeket idéznél elő, mint az előbbi négy államlotteriánál, s vajha azon szives résztvevők is, kik sok május 12-kén a szerencse nem jutalmaz, jutalmukat azon öntudatban lelnek, hogy Ők sok szerencsétlen embertársaik nyomorát enyhíteni segítették.

Egy sorsjegy ára 3 forint a. ért.

A közhasznú államlotteriák osztálya a cs. k. lotto jövedéki igazgatóságnál. Bécsben 1850. évi ápril havában.

Schrank Frigyes,
cs. k. kormánytanácsos.

(1-3)

(942)

(1-2)

UTOLSÓ ELŐTT VALÓ HÉT

a cs. k. lotto-jövedéki igazgatóság által biztosított
s közhasznú és jótékony célokra szánt ötödik

NAGY LOTTERIA

sorsjegyeinek vételére.

Nyer 4530 szám

összesen

3 0 0 0 0 0

austr. ért. forintot, jelesen:

1 nyerősz. 70000 fr.	1 nyerősz. 10000 fr.	2 mindenik 4000 fr.	50 minden 500 fr.	1000 nyerősz. 100 fr.	10 fr.
1 „ 30000 „	1 „ 8000 „	2 „ 3000 „	00 „ 200 „	1000 nyerősz. 100 fr.	8 „
1 „ 20000 „	1 „ 6000 „	2 „ 2000 „	150 „ 100 „	1000 nyerősz. 100 fr.	6 „
1 „ 15000 „	2 mindenik 5000 „	15 „ 1000 „	200 „ 50 „	1000 nyerősz. 100 fr.	4 „

A húzás visszavonhatatlanul megtörténik
1860 május 12-kén.

Egy sorsjegy ára
3 forint aust. ért.

Figyelmeztetés: Nem magán-, hanem állam-lotteria. — Csak egyféle sorsjegyek léteznek, osztálykülönbség nélkül. — A sorsjegyeknek csak egy ára van. — Mindenik sorsjegy egyetlen huzásban minden nyereményre játszik. — A kihuzott sorzatnak bármelyik sorsjegyére a sorzati nyereményen kívül nagy nyeremény is juthat. — A nyeremények jegyzéke a húzás után tüstént kiadatik. — A nyeremények kifizetése a sorshúzás után tizennégy nappal, a hátlapon a törvényes bélyegjeggyel ellátott eredeti sorsjegyek előmutatása mellett, a lotteria pénztáránál Bécsben (Salzgries 184 sz.) történik. Mindazon nyeremények, melyek a sorshúzás után 6 hónap alatt, tehát 1860 november 12-keig bármik okból föl nem vételnek, a játéktér 11. § szerint, az ezen lotteria jövedelmében részesítendő, legkegyelmesebben kijelölt jótékony közintézetek javára foglaltatni. — A közelebbi határozatokat a nyomtatott játéktér tartalmazza, mely minden sorsjegy-eladónál megtekinthető, s a vett sorsjegyek mellé adatik.

A cs. k. lotto-jövedéki igazgatóság Bécsben.

Uj vendéglő Tordán.

Alólirt tisztelettel jelenti a t. cz. közönségnek,
hogy jól szervezett vendéglőjét a „Magyarkoro-

nához“ a piacon Veress Lajos ur házával
megnyitotta. Fűtőrékvése leendő jutányos
és pontos szolgálat által a t. cz. közönség parti-
fogását kiérdemelni.

Römer János
vendéglős.

AZ EV. REF. FÜTANODA KÖNYVTÁRA (Bécs 74 sz.)

Mai számunkhoz egy fél ív melléklet van csatolva.